

ISABEL ALLENDE

EVA LUNA



ROMAN

Çeviri: SEÇKİN SELVİ



3.  
BASKI



ISABEL ALLENDE

EVA LUNA

Can Yayınları 1004

*Eva Luna*, Isabel Allende

© 1987, Isabel Allende

© 1991, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1991

3. basım: Nisan 2012

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-510-211-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[www.canyayinlari.com](http://www.canyayinlari.com)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

ISABEL ALLENDE  
EVA LUNA

ROMAN

Çeviri  
Seçkin Selvi



Isabel Allende'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

*Ruhlar Evi*, 1990

*Eva Luna Anlatıyor*, 1991

*Aşktan ve Gölgeden*, 1992

*Sonsuz Düzen*, 1993

*Paula*, 1995

*Aphrodite*, 1999

*Kaderin Kızı*, 2000

*Yüreğimdeki Ülkem*, 2004

*Sararmış Bir Fotoğraf*, 2005

*Zorro*, 2005

*Canım Sevgilim Inés*, 2009

*Denizin Altındaki Ada*, 2010

*Günlerin Getirdiği*, 2011

ISABEL ALLENDE, 1942 yılında Lima'da doğdu. Ailesi Şili'ye göç etti. Isabel Allende, amcası, Salvador Allende'nin 1973'te öldürülmesinden sonra ailesiyle birlikte Venezuela'ya sığınmak zorunda kaldı. 17 yaşında gazeteciliğe başlayan Allende, bir süre sonra San Francisco'ya yerleşti. 1982'de yayımlanan ilk romanı *Ruhlar Evi*'ni, *Aşktan ve Gölgeden* (1984), *Eva Luna* (1987), *Sonsuz Düzen* (1991), *Kaderin Kızı* (1999), *Sararmış Bir Fotoğraf* (2000), *Canavarlar Kenti* (2002), *Altın Ejder Krallığı* (2003), *Pigmeler Ormanı* (2004), *Zorro* (2005), *Canım Sevgilim Inés* (2006), *Denizin Altındaki Ada* (2001) ve son romanı *El cuaderno de Maya* izledi. Otobiyografik özellikler taşıyan eserlerini *Paula* (1994), *Aphrodite* (1997), *Yüreğimdeki Ülkem* (2003) ve *Günlerin Getirdiği* (2007) başlıkları altında topladı. *La gorda no es de porcelana* (1984) ve *Eva Luna Anlatıyor* (1989) adlı iki öykü kitabı olan Allende'nin tiyatro oyunları da var. Allende, eserlerinde gerçekçi bir anlatım ve siyasal bir yaklaşım ile büyümlü gerçekçiliğin gerçeküstücü geleneğini ustaca kaynaştırdı.

SEÇKİN SELVİ, Üsküdar Amerikan Koleji'ni bitirdi. Öğrenimini Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde sürdürdü. *Tiyatro 70* ve *Edebiyat 81* dergilerini çıkardı. *Günaydın* ve *Sabah* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. *Milliyet Sanat* dergisinde tiyatro eleştirileri yazıyor. MGS Merkezi ve Yeditepe Üniversitesi'nde eleştiri dersi verdi. Asaf Çiyiltepe Ödülü, Aydın Üstüntaş ve Çevirmenler Derneği Onur Ödülü alan Selvi, 1957'den başlayarak tiyatro, felsefe, edebiyat dallarında 151 yapıt çevirdi.





Bana masal sevgisini aşılayan  
anneme



“Sonra Şehrazad’a döndü:  
‘Hemşire,’ dedi, ‘Tanrı aşkına,  
geceyi geçirmemize yardım edecek  
bir masal anlat bize...”

*Binbir Gece Masalları*



# 1

Adım Eva, annemin bana ad aradığı kitaba göre “yaşam” anlamına geliyor. Kasvetli bir evin arka odasında doğdum; antika eşyalar, Latince kitaplar ve mumyalar arasında büyüdüm ama bunların hiçbiri beni melankolik yapmadı; çünkü daha dünyaya gelirken belleğimde ormanın soluğu vardı. Sarı gözlü bir yerli olan babam, yüz ırmağın bulunduğu yerden gelmiş; arsız yaban bitkileri gibi kokarmış ve hiç gözünü dikip göğe bakamazmış, ağaçlardan örülü bir kubbenin altında büyüdüğü için ışık, yersiz, yakışksız bir şey gibi gelirmiş ona. Annem Consuelo’nun çocukluğu, maceraperestlerin yüzyıllar boyu som altın kenti aradıkları büyülü bir yörede geçmiş. Oysa o som altın kent, bir zamanlar fatihlerin kendi ihtiraslarının uçurumunda gördükleri bir hayalmiş yalnızca. Yörenin manzarası, hiç silinmeyecek biçimde anneme damgasını vurmuş, annem de bir yolunu bulup o nişanı bana aktardı.

Misyonerler, daha yürümesini öğrenmeden el koydular Consuelo’ya. Consuelo, günlerden bir gün büyük bir balığın karaya kustuğu Yunus Peygamber gibi, iskelede emekleyen, çamura ve dışkıya bulanmış çıplak bir bebek olarak ortaya çıkıverdi. Misyonerler onu yıkayıp pakladıklarında, kız olduğu kuşkuya yer bırakmayacak

biçimde açığa çıktı. Bu, misyonerleri şaşkınlık ve dehşete düşürmüş olmalı ama bir kez olan olmuştu ve kızı kaldırıp ırmağa atmak artık olmazdı. Onlar da ayıbını örtmek için ona bez bağladılar, gözlerini örten iltihabı geçirsin diye birkaç damla limon sıktılar ve akıllarına gelen ilk kadın adıyla vaftiz ettiler. Sonra, nereden geldiğini merak etmeden, araştırmak zahmetine girmeden onu büyütmeye koyuldular. Kızı buldukları âna kadar yaşatmış olan Yüce Tanrı'nın, bundan böyle de beden ve ruh sağlığını gözeteceğine, daha da olmazsa, öteki masumlarla birlikte onu da Cennet'e götüreceğine inanıyorlardı. Consuelo, misyonerlerin katı hiyerarşisi içinde belirli bir konumu olmadan büyüdü. Hizmetçi deseniz, hizmetçi değildi ama okuldaki yerli çocuklarla da eşit sayılmıyordu. Papazlardan hangisinin babası olduğunu soracak olsa, böylesi bir küstahlığa cüret etti diye tokadı yiyordu. Hollandalı bir denizcinin kendisini kayığa koyup ırmağa salıverdiğini anlatmıştı bana ama herhalde benim sorularımdan kendini korumak için uydurduğu bir öyküydü bu. Bence, kimin nesi olduğunu, misyonerlerin onu buldukları yere nereden, nasıl geldiğini o da bilmiyordu.

Misyonerler merkezi, ırmağın kıyısından fıskırıp ta uzaklarda Tanrı'nın hatalarından biri gibi gökkubbeye tırmanmış anıtsal kaya kütlelerinin eteğine kadar şehvetli kıvrımlarla uzanan bitkilerin ortasında ufak bir vahaydı. Orası, zamanın kırıldığı, uzaklıkların göz aldattığı, insanı şaşırtıp düz gidiyorum sanırken daireler çizdirten bir yerdir. Nemli, ağır hava, çiçek, ot, insan teri ve hayvan soluğu kokusuyla yüklüdür. En ufak bir esintinin hafifletmediği sıcak, insanın üstüne abanır; taşlardan buğu tüter, insanın kanı damarlarında tutuşup kaynar. Akşam çökerken, sokuğlarında sonsuz karabasanlar yaratan fosforlu sivrisinekler gökyüzünü doldurur ve kıpırtısız akşam havası, uzaklardan kuş çığlıklarını, maymun geve-

zeliklerini, dağların tepesinden savaş gümbürtüleriyle dökülen şalalelerin uğultusunu taşır. Çamurlu saz har-cından yapılmış gösterişsiz Misyon merkezi ve sazlarla örülü direklerden çan kulesi, bütün kulübeler gibi, kıyı-ları yakıcı ışıktan buharlaşan yanardöner ırmağa çakılmış kazıkların üzerinde dururdu. Yapılar, suskun kanolar, çöpler, köpek ve fare leşleri ile her yanı saran beyaz ba-har tomurcukları arasında yüzüyor gibi görünürdü.

Manzaranın sonsuz yeşilliği içinde bir alev dilini an-dıran uzun kızıl saçları ile Consuelo, ta uzaklardan bile kolayca göze çarpardı. Oyun arkadaşları, şiş karınlı yerli çocukları, “Kutsal Babamız” duasını küfürlerle çeşnilen-diren hayasız bir papağan ve masanın bacağına zincirli maymundu. Consuelo, ormanda bir oynaş bulsun diye zaman zaman maymunu salardı, ama o her seferinde masanın dibine dönüp pirelerini ayıklamaya koyulurdu. Daha o zamanlarda bile Protestanlar her yanı sarmışlar-dı. Önlerine gelene İncil dağıtarak, Vatikan aleyhinde vaazlar vererek ve hak dinine geçenlere koro halinde ila-hiler söyletebilmek için piyanolarını taşıyarak, yağmur, sıcak demeden dolaşırlardı. Bu rekabet, Katolik papazlar-ın var güçleriyle kollarını sıvamalarını gerektirdiğinden, güneşten kavrularak, avizeağacı tohumu ve balıkla kar-nını doyurmaya çalışarak, sivrisinek ısırıkları, bit ve pire içinde kuşlar gibi özgür büyüyen Consuelo ile kimsenin ilgilenecek durumu yoktu. Ev işlerine yardım etmek, ayinlere katılmak, okuma, aritmetik ve din derslerine girmek dışında başkaca yükümlülüğü olmayan Consue-lo, çiçekleri koklayarak, hayvanları kovalayarak bütün gününü dışarıda geçirir, kafası hayaller, kokular, renkler ve ırmak akıntısının getirdiği efsanelerle dolardı.

Consuelo, dışarıdan kuru ve katı görünüşlü, içten içe de kahkahalarla fıkırdayan ve altın arayıcısı tavuklarıyla dolaşan, güneşin, yağmurun, rüzgârın yıpratığı Portekiz-

liye rastladığında on ikisindeydi. Tavuklar gezip dolaştıkları yerin altını üstüne getiriyor, parıltılı ne görürlerse mideye indiriyorlardı. Bir süre sonra sahipleri onların kursağını yarıyor, altın zerrelerini topluyordu. Bulduğu altın, onu zengin etmeye yetmese de, düşlerini ayakta tutmaya yetiyordu. Bir sabah, El Portugués, eteğini sıvayıp dizlerine kadar bataklığa dalmış, alev saçlı, beyaz tenli bir kız gördü ve yine sık sık yakalandığı nöbetlerden birine tutulduğunu sandı. Şaşkınlıktan, bir katır kervanını dehleyecek şiddette ıslık çaldı. Islık sesi kızın kulağına çarptı, başını kaldırdı, göz göze geldiler ve ikisi de aynı anda, aynı biçimde gülümsedi. O günden sonra sık sık buluştular: Portekizli gözlerini ondan ayıramıyor, Consuelo da pür merak Portekizce şarkılar öğrenmeye çalışıyordu.

Bir gün El Portugués, “Gel, gidip altın toplayalım,” dedi.

Ormana daldılar, çok geçmeden Misyon’un çanını duyamayacak kadar uzaklaştılar, yalnızca Portekizlinin seçebildiği yollardan, birbirine geçmiş bitkilerin derinliklerine gömüldüler. Gün boyu horoz gibi öterek tavukları çağdırdılar, sık yeşilliklerin arasında fark edebildikleri tavukları kanadından tutup yakaladılar. Consuelo, tavuğu bacaklarının arasına kısıyor, El Portugués de bir neşter darbesiyle kursağını yarıp parmaklarını içine daldırarak altın zerrelerini alıyordu. Tavuk ölmez sağ kalırsa, efendisine hizmeti sürdürmek üzere iğne iplikle karnını dikeyyorlar, ölenleri de köyde satmak ya da yemlik diye kullanmak için bir çuvala dolduruyorlardı. Tavuk tüyü uğursuzluk getirir ve kurbağacık hastalığını yayar diye, tüyleri yakıyorlardı. Akşam olurken, Consuelo saç başı darmadağın, her yanı kan içinde ama keyifli bir halde döndü. Kayıktan inip tahta iskelenin merdivenini çıkarken, yüzlerine reddetmenin ürküntüsü çökmüş, kollarını kavuşturmuş kendini bekleyen iki Extremadura’lı



rahibin eski püskü, kokmuş dört sandaleti ile burun buruna geldi.

Rahipler, "Artık şehre gitmenin zamanı geldi," dediler.

Yalvarıp yakarmalar hiç para etmedi. Yeni yaşamı için uygunsuz bulunan can yoldaşları maymun ile papağanı almasına da izin vermediler. Consuelo, kayıktan atlayıp ırmağa dalmamaları için ayak bileklerinden bağlı beş yerli kızla birlikte yola koyuldu. El Portugués, vedalaşırken son kez uzun uzun baktı Consuelo'ya; elini bile sürmedi ama bir anı olarak kordona geçirilmiş, diş biçiminde minik bir altın külçesi verdi. Consuelo, bir aşk armağanı olarak verebileceği birine rastlayana kadar yıllar yılı boynunda gezdirdi onu. El Portugués'in onu son görüşü, sırtında leke içinde pamuklu entarisi, kulaklarına kadar geçmiş hasır şapkası, yalınayak, mahzun mahzun bir elini salladığı andı.

Yolculuk, tüm duyuları altüst edici görünümeler arasında kıvrılan ırmağın kolları üzerinde bir kayıkla başladı; gece ayazının beyni dondurduğu dik yaylalarda katır üstünde sürdü, yaban muzları, güdük ananas ağaçlarının kapladığı nemli ovalarda ve kuma, tuza bulanmış yollar da kamyon üstünde devam etti. Ama bunların hiçbirisi kızını şaşırtmadı, gözlerini dünyanın en düşsel yerinde açmış biri, şaşırtma yetisini hepten yitirir. Consuelo, o uzun yolculuk boyunca, ruhunda birikmiş tüm gözyaşlarını döktü, daha sonraki acılarına yedek gözyaşı bırakmadı. Yaşların arkası kesilince, dudaklarını sımsıkı kapattı ve o andan itibaren de ille şart olmadıkça hiç ağzını açmadı. Birkaç gün sonra başkente vardıklarında, rahipler, korkudan sinmiş kızları Misioneras de la Caridad<sup>1</sup> Manastırı'na

1. (İsp.) Yardımsever Hemşireler. (Ç.N.)

götürdüler. Bir rahibe, zindancı anahtarıyla demir kapıyı açıp dört yanı kemerli geçitlerle çevrili, büyük, loş bir avluya aldı kızları. Avlunun ortasında, güvercinler, sinekkuşları, ardıkuşları renkli çinilerden yapılmış havuzdan su içiyorlardı. Gri formalı birkaç kız bir daire halinde oturmuşlardı. Kimi kıvrık uçlu iğnelerle şilte dikiyor, kimi sepet örüyordu. Elleri entarisinin kıvrımları altında kaybolmuş rahibe mırıl mırıl duaya başladı: “Dua ederek ve çok çalışarak günahlarınızın kefarecini ödeyeceksiniz. Ben sağlamları iyileştirmeye gelmedim, acı çekenlere, derdi olanlara bakmaya geldim. Yolunu kaybetmiş bir kuzuyu bulmak, çobana yerinde duran doksan dokuz kuzudan daha çok mutluluk verir. Tanrı kelamına şükürler olsun. Amin.”

Consuelo, bu sıkıcı söylevin anlamını kavramadı, dinlemedi bile; klostrofobi aklını başından almış, dizlerinin dermanı kesilmişti. O güne kadar dört yanı duvarlarla kaplı bir avluyu hiç görmemişti. Başını kaldırıp gökyüzünün avuç içi kadar bir dikkörtgene sıkıştığını görünce soluğu daraldı, boğulacak gibi oldu. Onu yol arkadaşlarından ayırıp başrahibenin odasına götürdükleri zaman da bu farklı tutumun açık renk gözlerinden ve beyaz teninden kaynaklandığını kestiremedi. Manastıra yıllardır onun gibi biri gelmemişti. Gelenler ya melezler ya da misyonerlerin sürükleye sürükleye getirdiği yerli kızlardı.

“Anan baban kim?”

“Bilmiyorum.”

“Ne zaman doğdun?”

“Kuyruklu yıldızın geldiği yıl.”

Consuelo, daha o yaşta bile, bilgi eksikliğini şiirsel fantezilerle dengelemeyi bilirdi. Kuyruklu yıldız lafını duyduğu an, bunu doğum tarihi olarak benimsemeye karar vermişti. Çocukluğunda birisi, gökten gelen bu mucizeyi herkesin nasıl korkuyla, titreyerek beklediğini

anlatmıştı. Güya bu gök harikası, tutuşmuş bir ejderha gibi gökyüzünü aleve bulayacak, dünyanın atmosferine girdiği anda kuyruğundaki zehirli gazlar tüm gezegeni kuşatacak, erimiş lava benzeyen sıcaklığı, dünyada canlı bırakmayacaktı. Kimileri, kavrularak ölmek için intihar etti; kimileri bir daha yemek yüzü görmeyecek gibi tıkinarak, sarhoşluktan sızarak, önüne gelenle düşüp kal-karak korkularını uyuşturmaya çalıştı. Gökyüzünün yem-yeşil kesildiğini gördüğü, kuyrukluyıldızın etkisiyle me-lezlerin saçlarının düzleşeceğini, Çinlilerin saçlarının ise kıvrır kıvrır olacağını öğrendiği zaman, “Velinimet” deni-len diktatör bile çok etkilendi ve muhaliflerinden bir kısmını serbest bıraktı. Bu adamlar güneşin ne mene bir şey olduğunu unutacak kadar uzun süre zindanda yat-mışlardı ama yine de birkaçı başkaldırı mikrobunu için-de yaşatmayı becermişti ve bunu gelecek kuşaklara ak-tarmaya hazırdı. O dönemde doğan bebeklerin lanetli olacağı ve kuyrukluyıldız, buz ve yıldız tozundan bir küre gibi gözden kaybolduktan çok sonra bile hep lanet-li kalacağı söylentisine rağmen, bütün o korku ve dehşet-in göbeğinde doğmuş olmak fikri Consuelo’nun aklını çeldi. Başrahibe, yeni rahibe adayının belinden aşağı uza-nan; bakır, göz alıcı olan, renkli saç kümesini iki eliyle zor zoruna kavrayarak, “İlk işimiz bu şeytan kuyruğun-dan kurtulmak olmalı,” dedi. O upuzun lülelerin kesil-mesini, bitleri öldürmek ve o cüretkâr parıltıyı donuk-laştırmak için saçının kutsal su ile küllü su karışımıyla yıkanmasını emretti. Başrahibenin sözünü bitirmesiyle birlikte saçın yarısı yere yığıldı, geri kalanı da kil rengine döndü. Bu renk, dinsel bir kurumun amaçlarına ve hava-sına, için için yanan yeleden daha uygundu.

Consuelo, bedeninin ve ruhunun ateşini yitirerek, içine kapanıp herkesten kaçarak, avludaki ölgün güneşin, geride bıraktığı yurdunda ormanları kavuran güneşin

aynısı olmadığına iyice inanarak tam üç yıl geçirdi orada. Ne dindişî bir kıpırtı, ne de kuyu kazan birilerinin, su yerine, bir dinozorun bağırsaklarından boşalıyormuş gibi fişkırان koyu, kokuşmuş, kara bir sıvı bulmalarıyla başlayan ulusal refahın en ufak bir belirtisi aşır geçebildi manastırın duvarlarını. Ülke, bir petrol denizinin üstündeydi. Bunun sonucunda, diktatörlüğün halkın üzerine abanan ağırlığı, çok az da olsa hafifledi; çünkü petrol diktatörün ve ailesinin servetine öylesine servet kattı ki, dolup taşandan herkese az buçuk bir pay düştü. Kentlerde kalınma belirtileri görülüyor, petrol alanlarında kuzeyden gelen yürekli ustabaşılارla kurulan ilişkiler eski geleneklerin temelini sarsıyordu. Bir çağdaşlık esintisi, kadınların eteklerini kısalttı ama Yardımsever Hemşireler Manastırında bütün bunların hiç anlamı yoktu. Gün, sabahın 4'ünde ilk dualarla başlıyor, hiç değişmeyen bir çalışma düzeninde sürüyor ve gecenin dönüşü olmayan bir yolculuğa açılacağı olasılığı karşısında ruhun arındırılması, ölüme hazırlanması için Nedamet duasıyla akşam 6'da son buluyordu. Uzayıp giden sessizlikler, cilalı kaldırım taşı döşeli kemerli geçitler, günlük ve zambak kokuları, dua fısıltıları, ahşabı kararmış banklar, beyaz badanalı, çıplak duvarlar. Her yanı Tanrı'nın varlığı doluruyordu. O koskoca kerpiç tuğla karışımı yapıda rahibeler ve iki hizmetkârdan başka, çoğu öksüz ya da terk edilmiş çocuklar olan on altı kız vardı. Bu kızların hizmetçilikten başka bir şey beceremeyeceğine inanıldığından, onlara, ileride böyle bir işe yerleştirilmek üzere, ayaklarına pabuç giymeyi, çatalla yemeyi, biraz da ortaklık hizmeti görmeyi öğretiyorlardı. Dış görünüşü, Consuelo'yu ötekilerden farklı kıldığı için, rahibeler bunun rastgele bir özellik olmayıp rahim ilahî iradenin bir işareti olduğu inancıyla ona iman aşılama çabalıyorlar, rahibelik andı için kiliseye hizmet edeceğini umuyorlar-

dı. Ne var ki, kızın içgüdüsel olarak dini reddedişi, rahibelerin tüm çabasını boşa çıkarıyordu. Consuelo dini kabullenmeye gerçekten çaba gösterdi ama rahibelerin vaazında biçimlenen müstebit Tanrı'yı benimsemeyi bir türlü başaramadı. Daha sıcak, anaç, sevecen bir Tanrı'yı yeğliyordu.

Rahibeler, "O senin dediğin Meryem Ana," diye açıkladılar.

"O Tanrı mı?"

"Hayır, o Tanrı'nın anası."

"Peki ama Cennet'te kimin sözü geçiyor, Tanrı'nın mı, anasının mı?"

"Sus deli kız. Sus ve dua et. Tanrı'dan sana ışık tutmasını niyaz et," dediler.

Consuelo, kilisede oturur, ürküntü verecek kadar gerçek görünümlü İsa'nın gölgesindeki mihraba gözlerini diker, dua etmeye çalışırdı. Ama çok geçmeden sonsuz serüven düşlerine dalar, bu düşlerde sık ormanların belleğine kazınmış anıları ile her birinin kendine özgü tutkuları, intikamı, şehitlik öyküsü ve mucizeleri olan din tarihinin önemli kişileri birbirine karışırdı. Consuelo ne öğreniyorsa, hepsini büyük bir açgözlülükle yutup hatmediyordu: Büyük ayin duası, pazar vaazları, dinsel okuma parçaları, gece karanlığındaki sesler, sütunların arasında gezinen rüzgâr, azizlerin yüzündeki bön anlam ve kilisenin hücrelerine kapanmış münzeviler. Consuelo dilini tutmayı öğrendi ve akıllara durgunluk veren masallar hazinesini, ona içinde birikmiş sözcük selinin dizginlerini koyuverme fırsatını yarattığım günlere kadar saklama basiretini gösterdi.

Consuelo, kilisede ellerini kavuşturup hiç kıpırdamadan, geviş getiren bir inek dinginliği içinde öylesine

uzun süre kalıyordu ki, Tanrı'nın suretini gördüğü söy-  
lentisi yayıldı manastırda. Ama öteki rahibeler gibi mu-  
cizelere inanmayan, pratik düşünceli bir Katalan olan  
Başrahibe, Consuelo'nun erenlere karışmayıp düpedüz  
düşlere karıştığını fark etti. Üstelik kız şilte dikmeye, bü-  
yük ayinde dağıtılan ekmekleri pişirmeye, sepet örmeye  
de pek yeltenmediği için, Başrahibe onun yeterince ye-  
tiştğine karar verdi ve kızını Profesör Jones diye bir ya-  
bancı doktorun evine yerleştirdi. Consuelo'yu elinden  
tutup şehrin kıyısında, yetkililerin ulusal park ilan ettik-  
leri tepenin eteğindeki biraz yıpranmış ama güzelliğini  
ve görkemini koruyan Fransız üslubundaki eve bizzat  
kendisi götürdü. Consuelo'nun doktoru ilk gördüğü an-  
daki izlenimi öylesine müthişti ki, duyduğu korkuyu  
yenmesi aylar aldı. Doktor, önünde bir kasap önlüğü,  
elinde bir garip madenî aletle salona geldi. Akli işine ta-  
kıldığı için bir merhaba bile demeden, anlaşılmaz birkaç  
laf geveleyip rahibeyi savdı ve homurdanarak Consuelo'  
yu mutfağa götürdü. Oysa Consuelo pür dikkat onu in-  
celiyordu. Ömründe hiç onun kadar ürkütücü birini  
görmemişti. Bir yandan da doktorun altından yapılma  
bir Hz. İsa heykeli kadar yakışıklı olduğunu, sarı sakalı-  
nın Barış Prensi'nin sakalına benzediğini, gözlerinin ta-  
rifsiz bir renkte olduğunu fark etmişti.

Consuelo'nun ömrü boyunca görüp göreceği bu tek  
işveren, yıllarca uğraştıktan sonra ölüleri bozulmadan  
saklayacak bir sistem geliştirmişti; bu, kendisiyle birlikte  
mezara gittiği için tüm insanlığa soluk aldırان bir sırdı.  
Doktor, bu arada kansere de bir çare arıyordu. Sıtmanın  
yaygın olduğu yerlerde kansere çok ender rastlanıldığını  
gözlemlemiş, buna göre bir mantık yürüterek, kansere  
yakalananları bataklık sivrisineklerine sokturmak sure-  
tiyle hastalığı iyileştirebileceği sonucuna varmıştı. "Evi-  
nizin Doktoru"nda beyin travması geçiren birinin dahiye

dönüştüğünü okuduğu için, yine aynı mantıkla doğuştan ya da sonradan olma geri zekâlıların kafalarına vurarak tedaviyi de deniyordu. Sapına kadar antisosyalistti. Dünyadaki zenginliklerin eşit dağıtılması halinde bu gezegende yaşayanların her birine otuz beş sentten az pay düşeceğini hesaplamış, bu yüzden de devrimlerin bir işe yaramadığı kanısına varmıştı. Fiziksel yönden sağlıklı ve güçlüydü, tek derdi iflah olmaz suratsızlığıydı. Bir bilge kadar bilgili, zangoç kadar kurnazdı. Büyük buluşların çoğu gibi doktorun mumyalama formülü de parmak ısırtacak kadar basitti. Bağırsakları çıkartmak, kafatasını boşaltmak, ölüyü Formol'e batırmak, içini ziftli kıtıkla doldurmak, sonuçta da cam gözleri aptal aptal bakan, mürdümeriği kurusu kadar buruşuk bir şeyi ortaya çıkarmak, saçmalığın dik âlâsıydı. Doktor, ölü daha soğumadan şırıngayla kanını boşaltıyor, yerine onu canlıymış gibi koruyacak bir sıvı veriyordu. Ten, solgun ve soğuk olmakla birlikte, çürümüyor; saçlar dökülmüyor, hatta bazı durumlarda el ve ayak tırnakları canlılıklarını yitirmeyip uzamaya devam ediyordu. Belki tek sakınca, insanın içine işleyen keskin kokuydu ama bir süre sonra ölünün ailesi buna da alışıyordu. O sıralarda, tedavi özelliği olan sivrisineklerin ısırmasını ya da zekâyı artırmak için kafaya indirilen darbeleri gönüllü olarak kabullenecek hasta pek çıkmıyordu ama Jones'un mumyacılıktaki ünü okyanusları aşmıştı. Avrupalı bilimadamları ve Kuzey Amerikalı işadamları, formülü elinden almak için ikide bir gelirlerdi. Her seferinde de elleri boş dönerlerdi. Doktorun namını dünyaya yayan en ünlü çalışması, sağlığında liberal görüşleriyle tanınan bir avukatı mumyalamasıydı. Velinimet, Belediye Tiyatrosu'ndaki *La Paloma* müzikalinden çıkarken avukatın öldürülmesini emretti. Aile, bedeni sayılamayacak kadar çok kurşun deliğiyle kaplı ama yüzünde tek yara olmayan soğumamış cesedi

Profesör Jones'a getirdi. Kendisi otoriter rejimleri desteklediği, bayağı ve sosyalizm benzeri diye demokrasiye inanmadığı için, kurbanı kendisinin ideolojik düşmanı saydığı halde Jones, cesedi mumyalamaya canla başla koyuldu. Sonuç öyle görkemli oldu ki, aile ölüye en yabanklık elbisesini giydirdi, sağ eline bir kalem verip çalışma odasına oturttu ve birkaç on yıl boyunca tozdan, güvelerden koruyarak, diktatörün zulmünün bir anıtı halinde sakladı. Diktatör ise buna müdahale etmeyi göze alamadı; çünkü ölülerle kavgaya tutuşmak, yaşayanlarla savaşılmaya benzemezdi.

Consuelo, ilk günlerde duyduğu korkuyu yenip efendisinin geçinmesi kolay, hassas, hatta zaman zaman sempatik kişiliğinin yanında mezbaha önlüğünün ve üstüne sinmiş mezarlık kokusunun üzerinde durulmaya değmez ayrıntılar olduğunu kavradıktan sonra rahatladı. Doktorun evi, manastırın yanında cennet sayılırdı. Bu evde hiç kimse sabahın köründe kalkıp tüm insanlık adına dua okumuyor, başkalarının günahını kendisi acı çekerek ödemek için kimse bir avuç bezelye tanesinin üstüne çömelmek zorunda bırakılmıyordu. Profesör'ün evi ile her yanı dökülen Yardımsever Hemşireler Manastırını arasında bir tek benzerlik vardı: Çalışmalarını bilimsel temele oturtmak istediği için inkâr yoluna sapan Profesör Jones'dan başka herkesin fark ettiği hayaletlerden burada da bolca vardı. En ağır işler Consuelo'ya yüklediği halde o yine de düş kuracak zaman bulabiliyordu ve kimse onun düşlere dalmasını engellemiyor veya susup oturmasını Tanrı vergisi diye yorumlamıyordu. Consuelo güçlü kuvvetliydi, hiçbir şeyden yakınmaz, rahibelerden öğrendiği gibi soru sormadan itaat ederdi. Çöpü dökmenin, çamaşırları yıkayıp ütülenin, helaları temizlemenin, her gün kaya tuzu içinde ve eşek sırtında getirilen buzu, buz sandıklarına yerleştirmenin yanı sıra,



Consuelo, Profesör Jones'a gizli formülü eczacı kavanozlarına doldururken yardım ediyor, cesetlerin bakımını yapıyor, eklem yerlerindeki tozu siliyor, bit sirkelerini ayıklıyor, üstlerini giydiriyor, saçlarını tarıyor, yanaklarına allıkla renk veriyordu. Bilge doktor hizmetçisinden çok hoşnuttu. Consuelo gelene kadar doktor, mutlak bir gizlilik içinde tek başına çalışmıştı. Ama zamanla Consuelo'nun varlığına alıştı ve bu suskun kadına güvenebileceğini hissettiği için onun laboratuvarında kendisine yardımcı olmasına izin verdi. Consuelo'ya ne zaman ihtiyacı olsa onun orada hazır olacağına öylesine emindi ki, paltosunu, şapkasını çıkartır, hiç bakmadan arkasına fırlatırdı ve Consuelo da her seferinde paltıyla şapkayı yere düşmeden yakalardı. Onun hiçbir şeyi sektirmemesi sonucunda, doktor, Consuelo'ya körü körüne güven duymaya başladı. Consuelo, büyük mucidin bir parçası oldu. Bu nedenle de doktorun dışında mucizevi formülü bilen tek kişi durumuna geldi. Ama efendisine ihanet etmek veya bu sırdan yararlanıp para kazanmak aklının köşesinden geçmediği için, bu bilgisini çıkar adına hiç kullanmadı. Kadavralara dokunmaktan iğreniyor, bunları ne diye mumyaladıklarına bir türlü anlam veremiyordu. Eğer bunun gerçekten nedeni olsa, doğa gereğini düşünür, ölülerin çürümesini önlerdi diye yorumluyordu. Yine de ömrünün sonuna doğru, cesetlerin göze görünür bir yerde oldukları zaman daha kolay hatırlandıklarını fark edince insanların ölülerini saklamak isteğine kendince bir gerekçe bulmuş oldu.

Yıllar, Consuelo'ya hiçbir sürpriz taşımadan geçip gitti. Profesör Jones'un evindeki inzivayı, manastırdaki inzivanın yerine koyduğu için, Consuelo çevredeki değişimlerin farkına varmıyordu. Radyo haberlerini dinleyebilirlerdi gerçi ama efendisi son model Victrola'sında çaldığı opera plaklarını yeğlediğinden, radyo pek nadi-

ren açılıyordu. Eve gazete de girmezdi; Profesör, ülkede veya dünyada olup bitenlere kayıtsız kaldığı için, bilimsel dergilerden başkasını almazdı. Profesör, soyut bilgiye daha çok ilgi duyuyor; bugünün bayağı olayları yerine tarihsel olayları veya varsayımlara dayanan gelecekle ilgili kehanetleri okumayı seviyordu. Ev, kitaplardan oluşmuş bir labirente benziyordu. Bütün duvarlar yerden tavana kadar, altın yıldız başlıklı, sayfa kenarları parlak yıldız kaplı, incecik harflerle yazılmış, elin altından kayıveren pürüzsüz, koyu renk, gıcır gıcır, hoş kokulu deri ciltlerle kaplıydı. Dünyada bilgi namına ne varsa, hepsi bu raflara diziliyordu. Profesör her birinin yerini şıp diye buluverirdi ama kitaplar belli bir sıralamaya uymadan gelişigüzel yerleştirilmişti. Shakespeare'in yapıtları *Kapital*'in yanı başında durur, Konfüçyus'un özdeyişleri "Deniz Aslanları Kitabı" ile dirsek dirseğe gelir, eski denizcilik haritaları Gotik romanlar ile Hint şiirlerinin yanında boy gösterirdi. Consuelo, günün birkaç saatini, kitapların tozunu almakla geçirirdi. Son rafı bitirdiğinde, ilk raf tozlanmış olur, yeni baştan girişmek gerekirdi ama bu Consuelo'nun görevleri arasında en sevdiği işti. Her kitabı incitmeden eline alır, okşarcasına tozunu siler, sayfalarını karıştırır, kitabın gizemli dünyasına birkaç dakikalığına daldı. Her kitabı tanımayı, raftaki yerini ezberlemeyi öğrendi. Birini okumak için izin istemeye cesaret edemediğinden, gizlice odasına kaçıır, gece boyunca okur, sabahleyin yerine koyardı.

Consuelo o devirdeki ayaklanmalardan, felaket getiren olaylardan ya da çeşitli gelişmelerden pek haberdar değildi ama bir gün Profesör Jones, şehrin göbeğinden geçerken atlı Muhafızlar tarafından neredeyse öldürülecek duruma gelince ülkedeki öğrenci eylemlerini bütün ayrıntılarıyla öğrendi. Profesör'ün yara berelerine lapa bastırmak, gevşeyen dişleri güçleninceye kadar biberon-

la çorba ve bira içirmek hep ona düştü. Doktor, her yıl ardında bir sürü ölü ve yaralı bırakan karnaval zamanında olduklarını unutup deneyleri için gerekli malzemeyi almaya çıkmıştı. Üstelik o yıl, her zamanki sarhoş kavgaları, ülkenin uyuşukluğunu altüst eden öteki olayların şoku yanında devede kulak kalıyordu. Olaylar tam patlak verdiği anda Profesör Jones da karşıdan karşıya geçiyordu. Aslında sorunlar iki gün önce, üniversite öğrencilerinin ülkedeki ilk demokratik seçimle bir güzellik kraliçesi seçmeleriyle başlamıştı. Taç giyme töreninden ve bu törende yapılan konuşmalarda bazı konuşmacıların sürçülisan edip özgürlük, egemenlik gibi laflar etmesinden sonra, gençler yürümeye karar vermişlerdi. O güne kadar hiç böyle bir şey görülmemişti. Polis ancak kırk sekiz saat sonra kendini toplayıp harekete geçebildi ve işte o da tam Profesör Jones'un elinde tüpleri ve tozları ile eczaneden dışarı adımını attığı âna denk geldi. Palalarını çekmiş atlı polisin dörtnala üzerine doğru geldiğini gördü ama kimyasal formüllerini düşünmekte olduğu ve çevredeki gürültü pek tatsız geldiği için, doktor yönünde de, yürüme hızını da değiştirmede. Bir sedyeye uzatılmış olarak yoksullar hastanesine götürülürken kendine geldi ve dişleri sokağa saçılmasın diye eliyle ağzını tutup kendisini evine götürmelerini geveledi. Doktor yastıklara gömülmüş iyileşmeye çalışırken, polis de ayaklanmanın elebaşlarını tutuklayıp zindana attı. Aralarında çok iyi ailelerin çocukları bulunduğu için dayak yemediler. Onların tutuklanması bir tür dayanışmaya yol açtı ve ertesi gün düzinelerle genç, hapishanelere ve kışlalara gidip kendilerinin de tutuklanmasını istedi. Bu gönüllüler de başvuru sırasına göre içeri tıkıldılarsa da, hücrelerde bu kadar genci doluşturacak yer olmadığı ve analarının feriyadı Velinimet'in sindirim sistemini rahatsız etmeye başladığı için birkaç gün içinde serbest bırakıldılar.



*Isabel Allende, Ruhlar Evi'nden bu yana her yazdığı tüm dünyada ilgiyle okunan bir yazar; Latin edebiyatının önde gelen isimlerinden biri.*



Annem beni bırakıp gitmeden az önce, “Ölüm diye bir şey yoktur kızım,” dedi, “insanlar ancak onları unuttuğun zaman ölürler. Beni unutmazsan, hep yanında olurum.”

Eva Luna, romana adını veren kahramandır. Eva, “yaşam” demektir. Annesi bu adı ona, yaşamın tadını çıkarırsın diye koymuştur. Luna ise “ay” anlamına gelir. Bir yılın tarafından sokulup zehirlenmiş olan “Ayın Çocukları” kabilesinden bir Kızılderiliyi kurtarmak için, onunla ölüm döşeğinde sevişen anne, Eva’ya gebe kalmıştır. Bu roman, bir bakıma, Eva Luna’nın sefillerle, yaşlı delilerle, mamalarla, gerillalarla, duygusal generallerle dolu dünyasını gözler önüne seren trajikomik bir tiyatrodur. Şilili yazar Isabel Allende bu romanında olaylara, boyun eğme ya da şikâyetçi olma şeklinde değil, tam bir küstahlıkla ve büyük bir neşe içinde yaklaşmakta, unutmaz kişilikler yaratmaktadır.

ISBN 978-975-510-211-5



9 789755 102115